

Tantárgyi követelmény
(215/16. II szemeszter)

FDB 1408, FDB 1408L, FDO 1214 Általános természeti földrajz II.
(elmélet, a tárgy kollokviummal zárul)

Elsajátítandó tananyag: I. Fejezetek a külső erők természetföldrajzából:

1. Az aprózódás és a mállás
 2. Tömegmozgásos folyamatok
 3. A pluvialis és a fluviatilis erózió
 4. A szárazföldi jég felszínalakító tevékenysége
 5. A periglaciális felszínformálás
 6. Karsztjelenségek
 7. A szél felszínalakító tevékenysége
 8. A tenger felszínalakító tevékenysége
 9. Vulkánmorfológia
- II. Talajtani alapismeretek
III. Biogeográfiai alapismeretek

Évközi ellenőrzés módja: -

Tervezett időpontok: -

A vizsgára bocsátás feltétele: *(Nem feltétel, de elvárom, hogy az előadásaimat rendszeresen látogassák, s az ott elhangzottakat integrálják a kötelező irodalom vonatkozó anyagrészeibe. Készüljenek rendszeresen, mert a tananyag rendkívül terjedelmes, azt a vizsgaidőszak szűkös időkeretei között eredményesen elsajátítani nehezen lehet.)*

Kötelező és ajánlott irodalom:

[Borsy Z. \(szerk.\): Általános természetföldrajz. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1993](#)

[Gábris Gy. – Szabó J. \(szerk.\) \(2013\): Általános természetföldrajz I-II. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest](#)

Jakucs L.: Természetföldrajz I. A Föld belső erői. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, 1993

Jakucs L.: Természetföldrajz II. A Föld külső erői. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, 1995

Lóki J. – Szabó J.: A külső erők geomorfológiája. Debrecen, 2004

Gábris Gy.: Éghajlati felszínalakítók I. Periglaciális geomorfológia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994

Almássy E.: Hidrológia-hidrográfia. Tankönyvkiadó, Budapest, 1977

Czelnai R.: A világóceán. Modern fizikai oceanográfia. Vince Kiadó, Budapest, 1999

Dozier J. – Marsh W. M.: Landscape an introduction to physical geography. USA, 1981

Lovász Gy.: Általános vízföldrajz. Egyetemi Tankönyv. Pécs, 2000

Butzer K. W.: A földfelszín formakincse. Gondolat Kiadó, Budapest, 1986

Justyák J. – Szász G.: Az éghajlat, a növényzet és a talaj övezetes elrendeződése a Földön. Debrecen, 2001

Bárány I.: Talajföldrajz. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989

Nyíregyháza, 2016. február 9.

Dr. Dobány Zoltán

Tantárgyi követelmény

FDB 1306, FDB 1306L, Csillagászati földrajz II. FDO Csillagászati földrajz (gyakorlat)

(az FDB 1306, FDB 1306L, a Csillagászati földrajz II. tárgy gyakorlati jeggyel zárul)

(2015/16. II. szemeszter)

Elsajátítandó tananyag:

A térbeli tájékozódás alapjai (poláris sík-koordináta-rendszer, horizontális sík-koordináta-rendszer, poláris tér-koordináta-rendszer, geografikus gömbi koordináta-rendszer).

Csillagászati gömbi koordináta-rendszerek: horizontális, ekvatoriális I., ekvatoriális II.

Tájékozódás a csillagos égbolton (cirkumpoláris csillagképek, kelő-nyugvó csillagképek).

Csillagtérképek, csillaggömbök, hold- és marsgömbök típusai, használatuk.

A Baader iskola planetárium használata.

A csillagászati távcsövek típusai, felépítésük, távcsöves gyakorlatok.

Csillagászati feladatok megoldása (földrajzi szélesség és hosszúság meghatározása, szélesség- és hosszúságkülönbség kiszámítása, időszámítási feladatok megoldása, elemi szintű feladatok megoldása csillagászati gömbi koordináta-rendszerek felhasználásával).

Évközi ellenőrzés módja: zárhelyi dolgozatok, csillagkép-felismerési gyakorlat

Tervezett időpontok: (április első hete, május második hete)

A gyakorlati jegy megszerzésének feltétele: legalább elégséges szinten megírt két zárhelyi dolgozat Nappali hallgatók esetében, amennyiben a heti óraszám háromszorosát meghaladja a hiányzás, a gyakorlat nem teljesíthető!

A levelező hallgatók a vizsgaidőszakban szerezhetik meg a gyakorlati jegyet, egy később megadandó időpontban, még a csillagászati földrajzi kollokvium előtt!

Kötelező és ajánlott irodalom:

Gábris Gy. – Marik M. – Szabó J.: Csillagászati földrajz. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988 vagy újabb kiadások

Lóki J. – Szabó J.: Csillagászati földrajzi gyakorlatok. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989 vagy újabb kiadások

Csüllög G. – Pavlics K-né.: Csillagászatföldrajzi feladatok. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1977

Gööz L. Az ember térben és időben. Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza, 2004

Nyíregyháza, 2016. február 9.

Dr. Dobány Zoltán

Tantárgyi követelmény

FDB 1305, FDB 1305L, FDO 1103 Csillagászati földrajz I. (Csillagászati földrajz, elmélet)
(elmélet, a tárgy kolokviummal zárul)
(2015/16. II. szemeszter)

Elsajátítandó tananyag:

Csillagászati gömbi koordináta-rendszerek: horizontális, ekvatoriális I., ekvatoriális II.

A Föld tengely körüli forgása, Nap körüli keringése

Az időszámítás: napi és évi időszámítás

A Nap

Föld típusú égitestek, Jupiter típusú égitestek

Kisbolygók, üstökösök, meteorok

A Hold, a bolygók holdjai

Nap- és holdfogyatkozások

Csillagok, csillagrendszerek, extragalaxisok

Az Univerzum és a Naprendszer keletkezésére vonatkozó elméletek

Évközi ellenőrzés módja: -

Tervezett időpontok: -

A vizsgára bocsátás feltétele: az FDB 1306, FDB 1306L, illetve az FDO 1103 gyakorlat eredményes teljesítése

Kötelező és ajánlott irodalom:

[Gábris Gy. – Marik M. – Szabó J.: Csillagászati földrajz. Tankönyvkiadó, 1988 vagy újabb kiadások](#)

Lóki J. – Szabó J.: Csillagászati földrajzi gyakorlatok. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989 vagy újabb kiadások

Csüllög G. – Pavlics K-né.: Csillagászatföldrajzi feladatok. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1977

Gööz L. Az ember térben és időben. Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza, 2004

Nyíregyháza, 2016. február 9.

Dr. Dobány Zoltán

Tantárgyi követelmény

FDB 2209 Művelődéstörténet II.

(elmélet, a tárgy kollokviummal zárul)

(2015/16. II. szemeszter)

Elsajátítandó tananyag:

A magyar művelődés korai szakaszai (az előmagyar kor, az ősmagyar kor, a honfoglalás kora). A magyarok és a X. századi Európa (a Kárpát-medence a X. században, kalandozások). A középkori művelődés (természeti környezet a Kárpát-medencében, életmód, szerzetes- és lovagrendek, egészségügyi viszonyok, szellemi élet). A magyar művelődés a kora újkorban (a kultúrtáj lassú átalakítása, életmód és mentalitás, betegségek és gyógyításuk lehetőségei, az írott kultúra térhódítása). Szellemi élet a kora újkorban (a reneszánsz műveltség megjelenése és terjedése, humanista műveltség, tudomány, irodalom, a reformáció, udvari kultúra a királyi országrészben és Erdélyben, felekezeti megoszlás és ellenreformáció, a barokk Magyarországon, katolikus és protestáns iskolaügy). A polgári társadalom korának művelődése (a természeti környezet átalakulása, felvilágosodás és jozefinizmus, reformkor, romantika és biedermeier, önkényuralom és pozitívizmus, a kettős monarchia virágkora, a századforduló: válság és újítás, a hétköznapi élet kultúrája). A polgári társadalom korának művelődése (1920-1948). A magyar képzőművészet a 18. század végétől 1948-ig (a művészeti élet szerkezete, a reformkor művészetének stílustörekvései, a klasszicista építészet virágkora, a nemzeti szobrászat kezdetei, a nemzeti festészet kialakulása, a magyar romantika, a realista törekvések, historizmus és akadémizmus, magyar képzőművészet a századforduló éveiben, a szecesszió és a szimbolizmus, az avantgarde térhódítása, népi törekvések). A magyar művelődés 1948 után

Évközi ellenőrzés módja: -

Tervezett időpontok: -

A vizsgára bocsátás feltétele: -

Kötelező és ajánlott irodalom:

[Dr. Guzziné dr. Huszti Gy: Művelődéstörténet. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 2002](#)

Kovács I.: Magyar művelődéstörténet. Főiskolai jegyzet, 1996

Kósa L. (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Budapest, 2002

Glatz F. (szerk.): A magyarok krónikája. Budapest, 1996

Aradi N. (szerk.): A művészet története Magyarországon. Budapest, 1983

Frisnyák S.: Magyarország történeti földrajza. Budapest, 1990

Nyíregyháza, 2016. február 9.

Dr. Dobány Zoltán

Tantárgyi követelmény

FDB1403, FDB1403L Történeti földrajz II.

(elmélet, a tárgy kollokviummal zárul)

(2015/16. II. szemeszter)

Elsajátítandó tananyag:

A hazai történeti geográfia eredményei és feladatai. A Kárpát-medencében élő társadalmak táj- és erőforrás-használata, tájformáló, környezet-átalakító tevékenysége. A Kárpát-medence természeti képe a honfoglalás és a kora Árpád-korban. A természeti környezet változásai a 9-10. századtól a 19. század közepéig. A társadalom integrált környezet-átalakító tevékenysége a Kárpát-medencében (1846-1920). A magyarság történeti demográfiája (1920-ig).

A Kárpát-medence etnikumai, etnikai térszerkezet-változásai és az interetnikus kapcsolatok (1920-ig). A magyar településhálózat kialakulása és fejlődése a 10. századtól 1920-ig. A településhálózat változása 1920-tól 1945-ig. A magyar mező- és erdőgazdaság történeti földrajza a feudalizmustól 1920-ig. A Kárpát-medence bányászata és kohászata a korai feudalizmustól 1920-ig. A magyar ipar történeti földrajza. A feudális kori Magyarország közlekedési hálózata és piacközpontjai. Gazdasági erővonalak és erőközpontok a Kárpát-medencében. Az ország infrastruktúra-rendszerének kiépítése és hatása a társadalmi-gazdasági folyamatokra (19-20. század). Térszerveződés, régiók és interregionális kapcsolatok a Kárpát-medencében. Trianon hatása az ország társadalmi-gazdasági viszonyaira (1920-1945). Összehasonlító történeti földrajzi elemzések Északkelet-Magyarországon (Sajó-Bódva köze, Cserehát, Hernád-völgy, Harangod, Taktaköz, Zempléni-hegység, Bodrogek, Nyírség, Szatmár-Beregi-síkság)

Évközi ellenőrzés módja: -

Tervezett időpontok: -

A vizsgára bocsátás feltétele: -

Kötelező és ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

Frisnyák Sándor: Magyarország történeti földrajza. Egyetemi-főiskolai tankönyv.

Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

Andrásfalvy Bertalan – Vargyas Gábor (szerk.): Antropogén ökológiai változások a Kárpát-medencében. Budapest, 2009.

Bak Borbála: Magyarország történeti topográfiája. Bp. 1997.

Beluszky Pál: A Nagyalföld történeti földrajza. Budapest-Pécs, 2001.

Beluszky Pál (szerk.): Magyarország történeti földrajza I-II. Budapest-Pécs, 2005-2008

Boros László: A Kárpát-medence szőlő- és borgazdaságának történeti földrajza. Nyíregyháza, 1999

Boros László (szerk.): Kárpátalja, Nyíregyháza, 1999.

Boros László (szerk.): Erdély természeti és történeti földrajza. Nyíregyháza, 2000.

Dobány Zoltán: A Taktaköz történeti földrajza a 18. század közepétől 1945-ig. nyíregyháza, 1995.

Dobány Zoltán: A Cserehát történeti földrajza. Aggtelek, 2010.

Dobány Zoltán: A Sajó-Bódva köze történeti földrajza. Aggtelek, 2010.

Dobány Zoltán: Történeti földrajzi tanulmányok a Hernád-völgy területéről (18-20. század). Aggtelek, 2010.

Frisnyák Sándor: Történeti földrajz. Nyíregyháza, 1986.

Frisnyák Sándor: Tájak és tevékenységi formák. Miskolc-Nyíregyháza, 1995.

Frisnyák Sándor: A kultúrtáj kialakulása a Kárpát-medencében. Nyíregyháza, 2004.

Frisnyák Sándor: Magyarország kultúrgeográfiai korszakai. Nyíregyháza, 2009.

Frisnyák Sándor (szerk.): A Kárpát-medence történeti földrajza. Nyíregyháza, 1996.

Frisnyák Sándor (szerk.): A Felvidék történeti földrajza. Nyíregyháza, 1998.

Frisnyák Sándor (szerk.): Az Alföld történeti földrajza I-II. Nyíregyháza, 2000.

Frisnyák Sándor (szerk.): A Nyírség és a Felső-Tisza-vidék történeti földrajza.

Nyíregyháza, 2002.

Frisnyák Sándor (szerk.): Nyíregyháza. Nyíregyháza, 2003.

Frisnyák Sándor – Csihák György (szerk.): Gyepük, várak és egyéb honvédelmi

létesítmények a Kárpát-medencében. Nyíregyháza-Zürich, 2004.

Frisnyák Zsuzsa: A magyarországi közlekedés krónikája 1750-2000. MTA, Bp. 2001.

Frisnyák Sándor – Tóth József (szerk.): A Dunántúl és a Kisalföld történeti földrajza. Nyíregyháza-Pécs, 2003.

Hajdú Zoltán: Magyarország közigazgatási földrajza. Bp.-Pécs, 2001.

Kázmér Miklós (szerk.): Környezettörténet. Az utóbbi 500 év környezeti eseményei

történeti és természettudományi források tükrében. Bp. 2009.
Kókai Sándor: Az Alföld 19. századi vonzáskörzetei és központjai. Nyíregyháza, 1999.
Kókai Sándor: A Bánság történeti földrajza (1718-1918). Nyíregyháza, 2010.
Somogyi Sándor: Az Alföld képe a honfoglalás és a magyar középkor időszakában.
Észak- és Kelet-Magyarországi Földrajzi Évkönyv, Miskolc-Nyíregyháza, 1994.
Somogyi Sándor: Az Alföld földrajzi képének változásai (16-19.század). Történeti Földrajzi Tanulmányok I. Nyíregyháza, 1994.
Szabadfalvi József – Viga Gyula (szerk.): Árucere és migráció. Miskolc, 1986.
Szulovszky János (szerk.): A magyar kézművesipar története. Budapest, 2005.
Tuba Zoltán (szerk.) – Frisnyák Sándor (társszerk.): Bodrogek. Gödöllő-Sárospatak, 2008.
R. Várkonyi Ágnes (szerk.): Táj és történelem. Bp. 2000.
Viga Gyula: Gazdasági kapcsolatok hagyományos formái. Debrecen, 2007.
Történelmi atlasz a középiskolák számára, Budapest, 2004.

Nyíregyháza, 2016. február 09.

Dr. Dobány Zoltán